



UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

De Perfectionibus Moribusque Divinis Libri XIV

Lessius, Leonardus

Antverpiae, 1620

Cap. III. Vtrum in Deo sit propriè Iustitia vindex.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-46817](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-46817)

congruentem mensuram, & pulchritudinem, & ordinem, & dispositionem, omnesq; distributiones & classes iuxta eam que verè est iustissimam definitionem cuique determinans, & omnibus proprie cuiusque operationis auctor existens. Cuncta enim divina iustitia ordinat, & suis terminis circumseribit, & omnia ab omnibus mera & impermixta custodiens, omnibus rebus, quæ cuique pro sua dignitate congruunt, largitur. Quibus verbis generalem illam iustitiæ rationem ad omnia creata se extendentem, & cuique congruentia exactissimè & cumulativissimè tribuentem describit, quæ omnem iustitiæ modum ac formam complectitur. Quatenus enim constituit æqualitatem inter præmium & meritum, tribuens cuique præmium meritis ipsius congruens, eatenus habet formam iustitiæ commutatiuæ: vt verò constituit æqualitatem inter proportionem præmiorum & proportionem meritorum, efficiendo vt ea sit proportio inter præmia, quæ est inter merita (hoc enim ad pulchritudinem illius regni pertinet, estq; etiam per se à Deo intentum) habet formam iustitiæ distributiæ. Eandem formam seruat, si spectetur quatenus singulis naturis rerum distribuit ornamenta & qualitates prout cuique congruit. Denique quatenus condignis pœnis vindicat peccata, est iustitia vindex. Conueniunt autem hæ tres formæ, quod per eas tribuantur singulis ea quæ cuique pro suo modo sunt congrua & debita. Hæc itaque ratione hæ tres formæ sunt in Deo perfectissimæ. Verùm quia potissimum hic agitur de iustitia vindice, quo modò ea Deo conueniat, paulò fusiùs explicandum.

CAPVT III.

Vtrum in Deo sit propriè Iustitia vindex.

DISTINXIMVS supra quadruplex debitum, & cuique propriam iustitiæ rationem aptauimus, & quo modo in Deo reperitur ostendimus. Quatuor illis debiti acceptionibus seu rationibus potest addi quinta, qua aliquid dicitur *debitum in pœnis*. Pœna enim dicitur debita crimini, hoc est criminoso, non quòd ipse ad eam ius aliquod habeat, sicut cum alicui dicitur deberi præmium: sed quia illi congruit, estq; necessaria vt rectus ordo per eum violatus instauretur. Vnde etiam debita est Reipublicæ, cuius ille criminosus est pars, & cuius legem violauit. Huic debito respondet virtus quædam quæ *iustitia vindex* seu *vindicatrix* dicitur, & residet

Z z 2 in

in eo qui Reipublicam gubernat. Lex enim est bonum publicum, quod peccato violatur. Vnde vindicta, quæ est castigatio peccati, & violati boni publici quædam instauratio, ad eum solum pertinet, cui boni publici cura commissa.

*Distinguitur
à iustitia
commutativa.*

Dices, hanc virtutem non videri distingui à iustitia commutativa, quia gubernator Reipub. lege iustitia commutativa tenetur fontes plectere. Deinde in vindicta spectatur æqualitas rei ad rem, nimirum pœnæ ad culpam, & sicut per culpam læditur Reipub. ita per pœnam fit ei compensatio quædam & restitutio, vel satisfactio. Respondeo, in eo similem esse iustitiæ commutativæ, quod constituat æqualitatem inter rem & rem, & compenset quodammodò læsionem irrogatam. Diferepat tamen, quia non supponit strictam obligationem ad hanc compensationem faciendam, sicut fit in iustitia commutativa. Næc obstat quòd Iudex & Gubernator teneatur lege iustitiæ pœnam infligere: quia hæc obligatio est ex peculiari contractu vel quasi contractu cum Republica. Duplex enim obligatio potest in Iudice considerari: prior erga reum, ad eum puniendum; altera erga Reipub. cui est obstrictus per officium vel pactum, ut ei ius administret fontes plectendo. Illa est iustitiæ vindicativæ, hæc iustitiæ commutativæ: sed vno actu utriusque satisfacit: hoc ipso enim quo fontem secundum legem iustitiæ vindicativæ punit, obligationi qua tenetur Reipub. satisfacit. Itaque iste actus est elicitus proximè à iustitia vindicativa, imperatus à iustitia commutativa, vel etiam legali. Est enim veluti debitum quoddam quod solvit Reipublicæ, & quo consulit bono communi, in cuius executione dirigitur lege iustitiæ vindicativæ; cum hoc sit opus huic iustitiæ proprium, & proximè ad eam pertinens. Quòd autem hic affectus sit virtus in eo qui publica potestate fungitur, perspicuum est: est enim bona pars iustitiæ, à qua Iudices iusti dicuntur, & ratione cuius magna laude sunt digni: nam instaurare ordinem iustitiæ violatum, est per se bonum & honestum, & magnum Reipub. ornamentum: denique sine vindicta scelerum bonum Reipub. maximum (quod est legum observatio) constare nequit.

*Hunc affectum
in Magistratu
esse virtutem.*

*Esse in Deo
iustitiam
vindicativam.*

Porro hanc virtutem propriè esse in Deo, ex eo colligitur, quòd nullam imperfectionem in suo conceptu inuoluat aut supponat, sicut iustitia commutativa, aut distributiva strictè accepta: non enim requirit strictam obligationum in vindicante cui satisfaciat, ut patet in Reipub. libera, & in Principe supremo, qui potest pœnam

nam condonare. Quòd si aliquando talis obligatio reperitur (vt in Iudicibus inferioribus, & Gubernatoribus) hæc prouenit ex peculiari contractu vel obligatione erga Rempub. vel eos quibus ius dicere tenentur; est que planè extrinseca huic virtuti. neque in Deo locum habere potest, cum ipse officium (vt ita dixerim) gubernandi mundi non à mundo, sed à se habeat. Ita que neque reo, neque mundo obstrictus est nexu iustitiæ ad peccata plectenda, sed solum sibi ipsi; quia decet valde ipsius iustitiam & sanctitatem, & quia ita statuit ad suam gloriam, & bonum vniuersi. Neque verum est quod quidam dicunt, ad vindictam requiri doloris acerbiter, aut damnum illatum, quod inflictione peccati emendetur, & veluti sarciat; quia sufficit publicam legem & maiestatem legislatoris esse violatam; etiam si inde nullum aliud incommodum sit secutum. hoc enim per se satis magnum malum est, vt poena compensari debeat.

Ratio vindictæ non postulat vt vindex dolorem aut damnum senserit.

16 Quòd etiam in Deo hæc virtus excellentissima sit, ex multis intelligi potest. Primò, quia prouidentia diuina & mundi gubernatio constat operibus misericordiæ & iustitiæ vindicatiuæ: quid quid enim Deus facit circa creaturas, vel est opus misericordiæ & benignitatis ergo hominem, vel iustitiæ peccatorum vindicis. & hoc modo intelligi potest illud Psalm. 34. *Omnes via Domini misericordiæ & veritas.* Itaque iustitia vindex occupat dimidiam, vt ita dixerim, prouidentiam & gubernationis diuinæ partem.

Esse virtutem excellentissimam in Deo.

Deinde, ipsa est causa omnium ferè bonorum operum que fiunt in mundo, & salutis electorum. Si enim non esset vindicta peccatorum, pauci admodum præstarent se dignos caelo, pauci virtutem colerent, sed propè omnes in cæno vitiorum volutarentur. Perinde enim est vindictam non esse, & prouidentiam vel Numen non esse, at hoc inducere in animum, est fons infinitorum malorum, vt Psalm. 13. insinuat: *Dixit insipiens in corde suo, Non est Deus, non est peccatorum vindex.* quid hinc secutum? *Corrupti sunt & abominabiles facti sunt in studiis suis, non est qui faciat bonum, non est usque ad vnum.* Sicut sublata iustitia vindicatiua à Republica, omnia essent plena latrociniis & sceleribus contra iustitiam civilem? (vt meritò dixerit Aristoteles, solem è mundo tollere, qui iustitiam tolleret) ita sublata vindicta diuina, omnia essent plena sceleribus, saltem occultis, aduersus omne genus virtutum: longè enim ampliùs minis & suppliciiis terrentur homines à flagitiis, & ad officium virtutis incitantur, quàm beneficiis & promissis alliantur.

Est causa bonorum operum que fiunt in mundo, & salutis electorum.

Pfal. 110.

ciantur. Plerique etiam eorum qui nunc virtutem colunt, rebus istius vitæ contenti essent, nec multum promissione futurorum mouerentur, nisi metu maioris mali, vindictæ inquam diuinæ, vrgerentur. *Initium sapientiæ timor Domini*, inquit Scriptura, hoc est, caput & summa totius sapientiæ est, nosse diuinam iustitiam, eiusque timorem semper præ oculis haberet quantumuis enim in virtutem quis profecerit, sæpè tamen eget hoc stimulo; tum vt ad bonum se excitet, tum ne ad malum in tentatione declinet. Itaque sapientissimè facit, qui hunc timorem numquam deponit. Præstat autem hoc bonum ipsa iustitia vindicatiua, non per modum principij elicientis, sed per modum obiecti terrentis & monentis, vt malum, quod ipsa intentat, euadamus.

Compensat iniuriã Deo illatam. Et instaurat ordinem.

Tertiò, duo alia bona hæc iustitia efficit, idque velut principium directè eliciens, ob quæ eminentissima virtus censi merito debeat: alterum est, iniuriæ diuinæ compensatio; alterum, violati ordinis in vniuerso instauratio. Duo enim mala peccato perpetrâtur; alterum, iniuria Dei, dum peccator ipsum contemnit, & se illi quodâ modo præfert, sibi plus sumens, & Deo detrahens: alterum, perturbatio recti ordinis, dum se diuinæ subiectioni subtrahit, & publicæ rectitudinis statum peruertit. Maximum malum est contemptus & iniuria in Deum, quo nullum maius animo concipi potest: ingens quoque malum est recti ordinis perturbatio in suprema natura creata, nimirum rationali. Sicut si elementa mutatis suis sedibus permiscerentur, vel se supra cælos efferrent, ingens esset perturbatio, & grande malum mundi. at maior est & horribilior perturbatio, cum natura rationalis, quæ præstantissima est, (ob quam totus iste mundus est conditus, vt eius seruiat obsequiis) se sui Cõditoris subducit gubernationi suo arbitrio viuere volens, se illi opponens, & quodammodò præponens. Vtrumque malum emendatur per iustitiam vindicatricem. Dum enim peccatori debita pœna infligitur, iniuria Deo derogata quodammodò compensatur: nam qui contra voluntatem suam aliquid ab altero est passus, satisfactionem quamdam accipit, dum videt illum vicissim contra suam voluntatem pati: & qui ab altero contemptus est, illius pœna & depressione honoratur. Præterea, dum pœna infligitur, violatus ordo instauratur. Nam qui se diuinæ gubernationi subtraxerat, suo arbitrio agere volens, iterum eidem subicitur, dum pati cogitur arbitrio Dei. Sicut igitur inordinatio illa quam peccatum inducit partim contra Deum, partim contra rectam partium

partium vniuersi dispositionem, est maximum malum, & maxima in mundo deformitas: ita iusta vindicta, qua vtraque ista inordinatio quodammodo tollitur vel emendatur, est maximum quoddam bonum & summa pulchritudo in vniuersi istius amplissima Republica. Quid enim pulchrius & rectissimo ordini iustitiæ congruentius, quam vt qui Deo iniuriam agendo irrogauit, is patiendo (cū aliter non possit) ei satisfaciat; & qui se contra Deum extulit, à Deo infra se deprimatur; & qui voluntati & affectui nimium indulgit, ea quæ voluntati & affectui sunt aduersa sustinere cogatur; & qui subduxit se gubernationi misericordiæ, incidat in seueritatem iustitiæ? Accedit, cū omnis inordinatio, quæ est in elementis & vniuersa natura corporea, orta sit ex peccato, (si enim peccatum non fuisset, singulari prouidentia tota natura rerum fuisset cohibita ne homini esset noxia aut molesta;) correctæ inordinatione peccati per iustam vindictam, omnem quoque perturbationem, quæ occasione peccati in reliquis erat, sublatum iri, eaque omnia suum congruentissimum ordinem & statum consecutura. Ex quibus perspicuum est, iustitiam vindicatricem, quæ in iusta vindicta tantum bonum spectat, & directè præstat ac perficit, esse præstantissimam in Deo virtutem. Hinc crebrò in S. Scriptura sicut Dei misericordia, ita etiam iustitia ac seueritas nobis proponitur & commendatur, & variis modis describitur, vt eam benè apprehendamus, eaque perterriti à peccatis auocemur, Psalm. 75. *Vouete, & reddite Domino Deo vestro omnes qui in circuitu eius offertis munera. Terribili, & ei qui aufert spiritum Principum, terribili apud omnes Reges terra. & Psal. 96. Nubes & caligo in circuitu eius, iustitia & iudicium correctio sedis eius. Ignis ante ipsum procedet, & inflammabit in circuitu inimicos eius. Illuxerunt fulgura eius orbi terre; vidit, & commota est terra. Montes sicut cera fluxerunt à facie Domini, à facie Domini omnis terra. Annuntiauerunt cali iustitia eius, & viderunt omnes populi gloriam eius, &c. Matth. 12. Dico autem vobis, quoniam omne verbum otiosum, quod locuti fuerint homines, reddent rationem de eo in die iudicij. Denique sæpissimè ingeminatur nobis in Scriptura, redditurum Dominum vnicuique secundum opera ipsius. Omitto loca plurima, quibus seueritas Dei & magnitudo vindictæ describitur, vt Isaie ultimo, Ioël. 2. Sophon. 1. Malach. 4. Matthai 24. Apocalypsis 6. &c.*

Verum quia vtilissima est diuinæ iustitiæ consideratio, (cū per hanc maximè à peccatis absterreamur, & ad bonorum operum studium

*Pulchritudo
operu iusti-
tia vindictæ.*

studium ac tolerantiam malorum huius vitæ præstandam impellamur,) tria nobis hæc potissimum tractanda sunt. Primum, De præcipuis diuinæ iustitiæ operibus. Secundum, De multitudine & magnitudine pœnarum, quas diuina iustitia peccatoribus infliget. Tertium, De grauitate peccati, ob quam tantas pœnas meretur.

CAPVT IV.

De primo diuina Iustitia opere.

SICUT magnitudo diuinæ misericordiæ ex operibus cognoscenda est, ita etiã magnitudo seueritatis & iustitiæ vindiciis. Causa enim inuisibilis & abdita in Deo, non potest à nobis melius quàm ex effectis & operibus cognosci, nec virtus quàm ex suis functionibus. Porro opera diuinæ iustitiæ in particulari sunt innumera, possunt tamen ad decem generalia reuocari.

Strages Angelorum.

Primum sit strages Angelica, cum tot Angelorum myriades ob vnum peccatum cælo deiecit, & diuina hereditate spoliatos in tartarum deturbauit, æternis suppliciis cruciandos. Vbi considera, Deum nullam rationem habuisse nec multitudinis eorum innumeræ; nec pulchritudinis eximie, qua ceteris omnibus creatis antecellebant; nec excellentiæ naturæ, quæ Dissimilatis erat imago simillima; nec magnitudinis ingenij, quo omnes rerum naturas penetrabant & comprehendebant; nec totius illius boni quod ex salute eorũ prouenisset; non visionis beatæ, quæ ipse semper in mentibus eorum resplendisset; non amoris, quo illum super omnia amassent, ac omne bonum illi vouissent, & æternum fuissent gratulati; non laudis & hymnorum, non gratiarum actionis, quibus in omnem æternitatem illum celebrarent; non suæ gloriæ quam ipse ex tot beatis spiritibus in sempiternum erat percepturus. Pari modo non curauit mala, quæ ex eorum damnatione scisciat obuentura; nimirum æternas in Diuinitatẽ blasphemias & contumelias, pertinacem gloriæ diuinæ oppugnationem, humani generis lapsum, & totius mundi peruersionem, quæ ipsi furore tanti supplicij perciti, erant inuecturi. Hæc omnia nihili fecit, tanta bona contentus perdere, & tantis malis locum dare, vt eorum peccatum vindicaret. Poterat omnia ista mala præcauere, & omnia supradicta bona saluare, si vel vnus horulæ spatium ad pœnitentiam illis concessisset. Nemo enim ex illis fuisset, quem non statim pœnituisset